

моменти през тези епохи: *Култура на ранното чешко средновековие. Легенди и хроники; Край на Пршемисловската династия и времето на Карл IV. Чешката култура в навечерието на хусизма; Хусизъм и хуситско движение; От хуситската революция до Тридесетгодишната война; Била хора и времето на барока; Епоха на барока; Чехите в Хабсбургската империя; Чешко възрождение.*

Третата глава е посветена на *обществено-политическите процеси* от средата на XVIII век до наши дни. Засегнати са водещите политически, икономически и културни тенденции, обусловили появата на съвременната чешка държава. Всичко това е разгърнато в три подтеми: *Втората половина на века: политика и култура; Чехия по пътя на независимостта; Половин век на героично себеотстояване.*

Книгата завършва с приложение, в което е представена чешката история по години в хронологичен ред.

В края се предлага литература, която съдържа класически и най-нови изследвания в областта.

Предложеният очерк е нов и малко нестандартен, но за сметка на това сполучлив опит да се погледне към историята и културата на една колкото позната, толкова и непозната страна. Чрез филологическия си опит и усет Боян Ничев представя на читателите близката нам славянска държава от позицията на нашето съвремие. Книгата разказва за трудностите и възходите на Чехия през вековете и за стремежите ѝ към себеотстояване, което я прави ценна както за филолози бохемисти, така и за по-широк кръг читатели.

Борислав Борисов

Георги Генов. Погромът над творците на изобразителното изкуство след 9.IX.1944 г. София, Музейно издателство “Класика”, 2004.

Изследването на Георги Генов е посветено на паметта на художника Райко Алексиев, както и на стотиците репресирани творци на изкуството, убити от комунистическия режим.

Райко Алексиев, известен още с псевдонима си Фра Дяволо, завършва литература в Софийския университет и рисуване в Художествената академия. Той е талантлив писател хуморист, редактор и издател на в. “Щурец” (1932 – 1944), художник и илюстратор. Сътрудничи на хумористичното списание “Българан”, на вестниците “Зора”, “Мир”, “Слово”, “Развигор” и др. След жестоки мъчения е убит от Държавна сигурност на 18 ноември 1944 г. Посмъртно е осъден на смърт от Народния съд.

Причината за тази негова съдба на мъченик е извършеният преврат в Съюза на художниците. Новото ръководство в лицето на Николай Райнов – председател, Илия Петров – секретар, Николай Шмиргела – касиер, заедно с още 50 заговорници комунисти, зад гърба на 300 души, членове на съюза, крадват дружествата и избират политбюро от представители на “отечестве-

нофронтовци”. Към новоизлюпения Управителен съвет се присъединяват Иван Фунев, Александър Жендов, Борис Ангелушев и други художници комунисти и предават “уличителни материали” на “народните обвинители” за подготовения вече “народен съд”.

Стотици са задържани и изтезавани. Първата жертва е карикатуристът Боря Зевзека, последван от Райко Алексиев...

За “тежки престъпления” са хвърлени в затвора големите български художници Константин Щъркелов, Александър Добринов, Александър Божинов, Никола Танев, Борис Денев и много други. Така например обвинението срещу К. Щъркелов е, че бил предал на полицията Хр. Ясенов и не бил защитил Никола Вапцаров на процеса през 1942 г.

Книгата е много ценен документ и принос в изясняване на неизвестни и малко известни факти, доказващи престъпленията на комунистическия режим срещу творческата интелигенция.

Кичка Пешева

Людмила Кроужилова. Сол в раните. Ludmila Kroužilová. Sůl v ranách. Прев. Димитър Стефанов. София, „Матом“, 2004, 173 с.

Двезичната книга на поетесата – преподавателка по чешки език в СУ “Св. Климент Охридски”, Людмила Кроужилова “Сол в раните” е първата по-цялостна среща на българския читател с нейното творчество. Подборът и преводът на стихотворенията са дело на поета Димитър Стефанов.

Заглавието на стихосбирката е взето от едноименното стихотворение, което е избрано и за своеобразна съдържателна поанта:

*Защото на дъното на плача стои солта,
която винаги ще будува в раните.*

В това стихотворение се преплитат мотиви, които с различна поетическа вариантност пресътворяват в следващите творби устояването на лирическата героиня срещу всичко, което я отдалечава от същностните неща в земното ѝ битие, невъзможността да свикне с несъвършенствата в живота. Поетесата “достига брега на чистотата” чрез силата и автентичността на предишни и настоящи преживявания, съпоставки, оценки, обобщения и нови надежди: “Защото човешката душа е ненаситно растение – няма ли простор, умира” (“Балада за короната”). Опорите на изображението се намират в самата същност на човешкия опит, на дълбоките откровения, на житейските изпитания и спомени. Те съдържат в сърцевината си гордостта от здравия корен и болката, “че сме живи...” (“Послание през границата”). В болезнената равносметка са поставени любовта, приятелството, преклонението пред светостта на майката и майчината обич, преходното време.